

De kleine blauwe driehoek

Een kerstverhaal uit Zeeland

Trees Verwilligen

*De muren van het slot waren van jachtsneeuw,
de ramen en deuren van snijdende winden.
Er waren daar over de honderd zalen,
alle beschenen door het helle noorderlicht.*

Uit 'De Sneeuwkonigin', Hans Christian Andersen

Ze wordt wakker van de stilte. Zo'n wonderbaarlijke, uitgestrekte stilte.
Een zachtmoedige stilte. De stilte van sneeuw.

En ze heeft gedroomd.

In haar droom zwemt ze, nog helemaal jong en helemaal naakt, in de grote zee. Het water is lichtgroen en sprankelend. Ze kan goed zwemmen en ze beweegt zich sierlijk door het water. Ze duikt en komt weer boven, schudt zich als een jonge hond en laat zich loom wiegen door de golven. Ze voelt zich gedragen door het grote oerelement waaruit alle leven is voortgekomen. Zij, die zelf nooit leven heeft mogen geven, die zich nooit echt heeft verbonden met een geliefde. Zij bemint zoveel mensen: ze helpt ze, verzorgt ze, bemoedert ze, betuttelt ze en verfoeit ze, soms. Maar ze kan het niet laten, ze heeft veel te veel liefde in zich.

In haar droom neemt langzamerhand de loomheid de overhand en als ze eindelijk echt wakker is, beseft ze dat haar lichaam minder pijnlijk is dan op andere dagen.

Opeens weet ze het: het heeft gesneeuwd!

O, hoe houdt ze van de sneeuw! Van de betoverde wereld!

Vroeger trok ze altijd de polder in. Ze wilde genieten van ieder stukje schoonheid dat God op dat moment aan de mensheid schonk. Nu, 81 jaar oud, is dat wel even anders. Zonder dat je er ook maar iets tegen kan doen, moet je erkennen dat je lieve lichaam zijn eigen koers is gaan varen van stramheid en pijn, van krachteloosheid en onzekerheid, en het ergste van al: van onbetrouwbaarheid.

Ze had er niet van willen weten. Ze was de strijd aangegaan, was gekke dingen gaan doen, had zich in van alles en nog wat gestort.

Maar het was wél waar.

Uiteindelijk bleef er niets anders over dan dat eens zo mooie lichaam over te geven aan de tijd, aan de pijn en aan het Grote Proces.

Ze blijft nog een beetje liggen. Het is fijn om naar het licht te kijken dat bijna hemels van kleur is. De koesterende warmte van de donzen slaapzak is heerlijk.

Sinds twee jaar slaapt ze hier, in haar warme keukentje, op de stretcher, die een plaatsje heeft gevonden net tussen de kast en het tafeltje. Zo kan ze de toppen van de bomen zien en de lucht daarboven. De altijd weer veranderende lucht.

Er gaat vast nog meer sneeuw vallen, want het stralende blauw wordt langzaamaan grijs, donker groenachtig grijs, met een klein puntje blauw, dat zich moedig blijft handhaven en zelfs groter wordt en dan de vorm aanneemt van een mooie gelijkzijdige driehoek.

Het is heel bijzonder. Het lijkt wel of dat mooie, innige blauw naar haar toekomt, zich met haar verbindt, haar warmt en koestert tot in haar diepste kern.

Langzaamaan verdwijnt het.

Met het verdwijnen van deze wonderlijke sensatie valt opeens de brute werkelijkheid over haar heen. Vandaag is de Zwarte Dag.

Ze weet al een tijdje dat hij komen zal. Nu is het zover. Vandaag gaat ze kijken naar een flatje in een enorm wooncomplex voor oude sukkelaars zoals zij.

De paniek slaat hard toe. Ze weet uit haar slaapzak en van de stretcher te komen, want ze móét zich wassen en aankleden. Het moet. Straks komt haar broer. Ze móét dan klaarstaan.

Ze moet ook nog thee drinken en een beschuit eten, en de vogels... en... O God, o goede God... waarom mag ik niet langer gewoon wakker worden hier op mijn eigen plekje?

Waarom? Ik ben zo bang... ik kan het niet daar, met al die mensen! Je moet er vrolijk zijn en goed gekleed en... o mijn vogeltjes, wie gaat voor hen zorgen?

Ondertussen heeft ze twee appels in stukjes gesneden op een bord.

Buiten wachten de vogels al op haar als ze met uiterst voorzichtige schuifelpasjes naar het voedertafeltje stapt en er het voedsel op legt. Ze lijkt wel familie van die vogeltjes, zo weinig schrik hebben ze van haar. Ze legt er ook nog maïskorreltjes bij en ze verheugt zich buitengewoon in het nerveuze gedoe van de pikkende en fladderende meute.

Even blijft ze staan om te genieten, dan fluit het keteltje en kan ze zich gaan wassen. Een kattenwasje. En ook nog een kopje thee.

Vandaag moet ze er goed uitzien, dat beseft ze wel. Gisteren heeft ze in de enorme berg kleding een mooie, hemelsblauwe zijden bloes gevonden. Die doet ze aan over een dikke wollen trui.

Uit een lampetkan tovert ze een snoer parels tevoorschijn. Echte! Ze zal ze eens een poepie laten ruiken! Maar dan zucht ze weer diep. O God, help me toch. Ik kan dit echt niet.

Ik moet ook nog een andere broek aan en zo meteen komt Co. Ergens uit de hoop kleding van de vorige avond vist ze een doorstikte donkergrijze broek. Met veel moeite weet ze de verwisseling van de broeken voor elkaar te krijgen.

Ze doet haar jas aan en gaat staan wachten.

Co is goedgemutst. "Dag zusje," zegt hij, "heb je er zin in?"

Wat een vraag! "Jawel hoor."

Ze zit naast hem en probeert de wereld te zien. Het lijkt alsof de sneeuw al een beetje moe begint te worden. Ze glimlacht even vanbinnen: de sneeuw ook, net als zij.

Ze is zo zenuwachtig dat ze helemaal niet door heeft dat ze zo op haar lip heeft zitten bijten dat die bloedt als ze aankomen. Co is heel geduldig, hij wacht rustig.

In de hal van het grote gebouw is het een drukte van belang. Ze zucht: "Overal rolstoelen, stokken, rollators, pausmobielen. En pratende mensen, erin en erop en erachter." Ze ziet hoe vele vrijwilligers de stakkers helpen. Deed ik vroeger ook, denkt ze. Belachelijk.

De lift is groot, zoals alles hier. Een lange gang leidt naar de flat. Het is een mooie flat, met een eigen voordeur, en waarschijnlijk een schitterend uitzicht als het niet zo grauw is als nu.

Ze moet opeens aan het mooie blauwe driehoekje in de lucht denken. Het maakt haar rustig. Ze kunnen niet lang blijven want er staat geen stoel.

Weer in de auto vraagt haar broer of ze het een mooie flat vindt.

“Jazeker,” zegt ze. Alleen is ze een beetje bang dat haar grote kast niet door een deur of een raam van haar huisje naar buiten kan, en die kan ze toch echt niet missen. En het bureau eigenlijk ook niet. Of ze dan nog veel brieven wil gaan schrijven, vraagt Co schertsend, maar daar geeft ze gewoon geen antwoord op.

“We kunnen naast de deur wel een stuk van de muur uitbreken,” legt Co uit. “Het huis zal toch niet blijven staan. Wie gaat daar nou nog in wonen?” Ze weet zo goed dat hij gelijk heeft, maar ze kan het niet verdragen. Het is háár huis.

Wanneer ze eindelijk in haar fauteuil voor de kachel zit, is het gevoel van thuis zijn alomvattend. Als de Zwarte Dag er niet was, zou ze zomaar kunnen gaan spinnen als een poes.

Ze zit er heel lang, met haar jas aan en daaronder haar mooie blauwe bloes en haar parels en haar *chinezenbroekje*. In gedachte ziet ze zichzelf al zitten in China. Daar zouden ze haar niet ‘verwijderen’, want onder de blijvende invloed van Confucius hebben de Chinezen respect voor oude mensen.

Ja ja, denkt ze, respect. Oké, maar ook dat is nog niet alles. Er is meer... En vanuit de diepste diepte komt het oeroude verlangen naar boven: bemind worden, daar gaat het om. Ze vraagt zich in alle eerlijkheid af of ze ooit bemind is geweest. Ze weet het niet.

Ze gaat thee zetten. Dan pakt ze de zaklantaarn en gaat ‘de kamer’ in. De kamer vol met emmers en teilen om het regenwater op te vangen.

Er staat één stevige stoel waarop ze kan zitten. In de lichtstraal van de zaklantaarn bekijkt ze de resten van haar leven. Allereerst het prachtige notenhouten bureau met al zijn geheime laatjes en zijn bijzonder snijwerk. Ze herinnert zich nog precies de dag waarop ze het kocht. In Brussel, bij een dure antiekzaak. Achteraf bracht de eigenaar haar met zijn donkerblauwe Mercedes naar de trein.

Er ligt al jaren een groot stuk doorzichtig plastic over het meubel, dat langzamerhand ondoorzichtig is geworden van het stof. Maar zijn grandeur schittert nog steeds in haar ogen.

Onder het plastic staan de foto’s van al haar dierbaren. Ze hoeft ze niet in haar handen te nemen om ze te kunnen koesteren. Haar hart koestert, haar hart streelt.

Als ze de enorme stapels kleren ziet, met zoveel goede bedoelingen bijeengebracht om elders bezorgd te worden, moet ze opeens lachen om zichzelf. Er zijn al lang geen arme mensen meer in haar leven die kleren nodig hebben. Het evangelie is achterhaald en zij heeft de boot gemist

Alhoewel... terwijl ze daar zo zit en de restanten van haar leven overziet, weet ze dat er toch iets klopt van psalm 139: ‘Gij doorgrondt mij en Gij kent mij.’ Dat er toch iemand is die zijn of haar hand op haar eigen hand legt als het nodig is. En dat ze dit tot in de allerdiepste diepte van zichzelf kan voelen. En dat dit haar rustig maakt.

Zo zit ze nog lang naar haar leven te kijken.

De volgende ochtend is ze al vroeg op.

De meeste sneeuw is gesmolten, maar voor alle zekerheid windt ze toch oude lappen om haar laarzen, want ze moet de deur uit voordat het hele dorp wakker is.

Eerst krijgen de vogels hun dagelijkse hapjes. Dan schuifelt ze voorzichtig met haar puntstok het gangetje door tussen haar huis en dat van de burens. Daarna moet ze nog zo'n vijftig meter. Daar staat een vooruitstekende woonst en van op die plek heeft ze een goed zicht op een mooi wit huis. Breed en met een hoge stoep ervoor: haar geboortehuis.

Wat een prachtige kindertijd heeft ze daar toch gehad met haar broers en haar zus. Zelfs toen het water heel Walcheren bedekte als het vloed was, kon je daar nog wonen en er zelfs nog een tweede gezin in herbergen.

Vreselijk jammer dat haar moeder zo vroeg gestorven is. Ze was zo'n mooie vrouw en ze kon alles. Na moeders dood viel het gezin uit elkaar. Vader bleef in het huis wonen. Hij zou er, op een dag na, honderd jaar worden. Dat zou stellig gebeurd zijn als ze in het dorp niet beslist hadden hem met de fanfare hulde te brengen voor zijn honderdste verjaardag. Hij verafschuwde de fanfare en wist net op tijd te vertrekken voor zijn Grote Reis.

Zijn hele leven had hij allerlei reisbrochures laten bezorgen. Hij bestudeerde ze met grote aandacht, en bleef vervolgens thuis! In zijn eigen mooi tuin, die zij al die jaren voor hem onderhouden had, zoals ze hem ook al die tijd verzorgd had, voor en na haar werk in het ziekenhuis.

Vreemd, hoezeer ze ook haar best had gedaan, toch was er altijd het gevoel geweest dat ze er eigenlijk niet toe deed. Net alsof haar bestaan zomaar weggeblazen kon worden, zonder dat iemand daar ook maar enige aandacht aan zou schenken.

Daarom kocht ze soms opeens een vreselijk duur ding, iets wat ze eigenlijk niet kon betalen en wat haar vader dan maar kreunend en zuchtend, verder afbetaalde. Zoals het bureau, of de parels. Er komt een grimmig lachje om haar mond als ze er nog aan denkt.

Haar enige zuster, daar draaide alles om. Die kon geweldig goed leren. Die heeft intussen een mooi gezin gesticht en aanzien verworven. Dat is nog eens een ander leven dan het hare!

Co woont nu in het huis van vader. Hij heeft het helemaal opgeknapt en het staat er nu mooi te zijn in de tere winterzon. Ook Co heeft de dingen goed voor elkaar: fijne vrouw, goed gezin, mooie baan... Co en haar zus hebben gedronken van de Goede Bron. Zij van die met het Bittere Water. Het water dat geen leven geeft.

Ze draait zich om en schuifelt weer naar huis.

Ze wil weg van dit huis. Weg van dit dorp. Weg van al die mensen. Weg!

Maar zo simpel zijn die dingen niet.

Als je ergens wortels hebt, moet je er ook groeien. Al stormt het en al striemt de regen je genadeloos in het gezicht, toch blijft die drang om te bloeien. En die gaat soms een geheimzinnig eigen leven leiden en kan je soms zomaar een ruk geven. Om dan niet te vallen, moet je uit je ogen kijken.

Ze is bijna gevallen; ze kan zich nog net overeind houden. Opeens ziet ze de andere kant van het pleintje, met het mooie middeleeuwse kerkje, recht tegenover haar geboortehuis.

“In het huis van mijn vader zijn vele woningen.” Zo staat het in de Bijbel.

Opeens beseft ze hoe intens veel ze heeft gehouden van haar vader, haar moeder, haar zusje, haar broers en al die anderen, en dat ze er wél mocht zijn. En ze verlangt met haar

hele wezen om hen terug te zien, daar in die andere wereld, waar ze zelf ook zo dichtbij is gekomen.

Het is alsof ze nu pas voor het eerst begrijpt waarom in die lang vervlogen tijd de arme mensen van dit domme dorp de bevoegenheid hadden om hun eigen 'kathedraal' te bouwen. Om karren en karren vol dure kloosterstenen te gaan halen, ergens ver weg. Om een toren te bouwen en daarin een echte bronzen klok te hangen. Zo'n klok die heel hun povere leven begeleidde.

Ze staat lang stil en kijkt met ontzag naar het mooie oude kerkje.

Het zal allemaal wel goed komen...

Ze gaat naar huis, drinkt een kop thee en strekt zich vermoeid uit op de stretcher. Het kachteltje brandt en buiten doet het winterzonnetje de laatste restjes sneeuw smelten. Nog twee dagen en dan is het Kerstmis.

Ze heeft weer een droom.

Hij lijkt veel op die andere, maar nu is ze omgeven door andere zwemmers. Ze kan hen niet zien, maar ze voelt hun aanwezigheid en die doet haar oude hart haast barsten van geluk. Ze weet: dit zijn haar dierbaren. Ze komen haar koesteren en troosten.

Het duurt heel lang. Als ze eindelijk wakker wordt, is het al aan het schemeren. Ze staat moeizaam op en rommelt wat in en om het huis.

Dan gaat ze zitten in de gemakkelijke fauteuil bij de kachel.

En wacht.

Bij het allereerste ochtendgloren staat ze op, neemt de telefoon en draait het nummer van de taxicentrale. Daarna wast ze haar gezicht en kamt zich.

Nog steeds draagt ze haar mooie blauwe bloes, én de parels. Ze trekt haar oude warme jas aan, neemt de stok met de scherpe punt, voelt of er nog pepermuntjes in haar zak zitten en schuifelt naar het gangetje naast het huis.

De ochtend besluit om zich op zijn allermooist te laten zien. Er trekken hele velden met puur roze schaapjes door de lucht. Een prachtig licht valt over de hele wereld en betovert haar.

De taxi is mooi, wit en lang. Ze glundert om al dat moois.

De jonge chauffeur stapt snel uit als hij haar ziet staan en leidt haar aan zijn arm naar de auto. Hij heeft een vriendelijk, open gezicht en vraagt: "Waar gaat de reis naartoe, mevrouw?"

"Naar de stormvloedkering, naar het tweede bankje, waar je over het Veerse Meer de zon kan zien opkomen." Hij lacht vrolijk en zij lacht mee, kuiltjes in haar wangen.

"Wat een leuk idee," zegt hij. Ze knikt.

"Mag er ook een muziekje bij?" vraagt hij.

Een muziekje? Ze denkt even na. "Mag het dan het Klarinetconcert van Mozart zijn? Het adagio?"

Hij krabt zich even in het haar en dan komt er een brede glimlach. Hij haalt een glanzend plat doosje uit zijn zak en begint er met een vinger op te wrijven. Ze kijkt belangstellend toe. Wat is dat? Hij frommelt nog even aan iets met een draadje en daar komen de hemelse klanken van Mozart!

Ze vertrekken.

“Rijdt u alstublieft zo langzaam mogelijk?” vraagt ze, met iets dringends in haar stem. Dat doet hij. En zo rijden ze door de betoverende wereld van Walcheren. Als ze zijn aangekomen, wijst hij haar op de steigertjes. “Mevrouw, mocht u daarop willen gaan, wees dan heel voorzichtig. Door de nachtvorst zullen ze waarschijnlijk erg glad zijn.” Ze knikt en geeft hem een mooie fooi: “Voor Kerstmis.” Hij wijst haar nog waar de bushalte is. Vlakbij. Dan vertrekt hij. Ze kijkt hem na: “Ga met God, mijn jongen.”

Ze schuifelt naar het bankje.
De klanken van Mozarts muziek vullen nog haar hele wezen.
De zon is bezig zijn glorieuze intrede te maken.
Ze gaat zitten.

Rond halfelf in de ochtend wandelt een vrouw met haar hond langs het Veerse Meer. Van heel ver ziet ze een kleine blauwe driehoek aan de rand van het water. Ze gaat erop af, wil weten wat daar ligt.

De volgende dag staat er een klein berichtje in de Zeeuwse krant: ‘Op de vloedlijn bij Vrouwenpolder is het ontzielde lichaam van een bejaarde vrouw gevonden. Ze lag onder een van de steigertjes. Haar mantel lag keurig opgevouwen niet ver daar vandaan op een bankje.’

Eensklaps stond er voor hen een engel. En de glorie des Heren omstraalde hen. Een hevige vrees greep hun aan. Maar de engel sprak: “Vreest niet, want ik verkondig u een grote vreugde.” (Lucas 2: 9-109)